

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

1. In quo consistat Bonitas, aut Prauitas Actus humani.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

rectam rationem est: Sed non est solus ille respectus, & ordo ad rationem; pari modo prauitas in actibus moralibus non est solus respectus, sed est vel actus voluntarius, & liber recte rationi contrarius, vel est omisio eius, quod facere debemus; vt mentiri, odio alterum habere, rem diuinam lege mandatam, aut ieiunium ab Ecclesia indictum negligere, iunt actus cum recta ratione pugnantes.

Quintò quæritur, An prima bonitas moralis in actibus humanis ex re obiecta pendeat. **Respondeo**, rem esse competentem apud omnes, huiusmodi primam bonitatem sumi ab obiecto: ideo enim velle credere, quæ sunt à Deo prædicta, est bonum, quia credere Deo aliquid dicenti est bonum. Item velle Deum colere, & reuereri, vel amare, est bonum, quia cultus, reuerentia, vel amor in Deum est bonus: & rursum cultus, vel reuerentia, vel amor in Deum est bonus, quia Deus cultus, reuerentia, & amore est dignus: quoniam hæc ipsi omni iure debentur. Item velle mentiri, furari, vel occidere, ideo est malum, quia mentiri, furari, vel occidere est malum: & huiusmodi bonitas, vel prauitas, quæ ex obiecto in actum deriuatur, est omnium prima, & tanquam prima, & maximè generalis ad certam speciem trahitur per alias bonitates, quæ à fine, & circumstantijs ducuntur, non quidem, vt genus per differentias constituentes species, sed vt substantia rei per accidentia; quæ accedunt, & adueniunt: & hæc bonitas dicitur à Theologis **Bonitas ex genere**, hoc est, Bonitas ex specie, & natura actus, accepto genere pro specie, & natura. **Obijciunt**; Si quis voluntatem habeat generatim rectè viuendi, aut nunquam peccandi, est quidam actus bonus, & tamen ab obiecto non sumit speciem, quia obiectum est quid commune, quod non potest speciem peculiarem nostræ actioni præstare. Eodem modo si Titius velit malè viuere, & peccare, est malus actus, & tamen obiectum, quod est commune, speciem actui præbere non potest. **Respondeo**, Cum dicimus ab obiecto speciem accipi in actibus, non significamus actum esse eiusdem speciei, cuius est res obiecta, cum possit obiectum esse commune, & nihilominus actum esse in certa specie constitutum: sed significamus, speciem actus duci, & peti ab ordine, & respectu ad obiectum: & quæuis obiectum sit commune, ordo & respectus ad illud est specialis, eo quod specialiter distinguitur ab ijs, quæ ad obiectum speciale referuntur. **Verbi gratia** in naturalibus notitia, qua cognosco ens vniuersum, & generatim acceptum est notitia quædam specialis, siquidem est vna numero, & singularis, & tamen obiectum est commune. Cæterum notitia entis est specialis, quia distinguitur ex ordine, & respectu ad ens à cæteris notitijs, quibus cognosco aliquod ens speciale. Notitia, qua cognosco animal generatim acceptum, est specialis, quoniam specialiter distincta ex ordine ad suum obiectum à cæteris notitijs, quibus percipio aliquod speciale animal. Item aspectus, vel visio albi, nigri, & rubri, est specialiter distincta à visione albi solummodo, quia in priori visione videtur communiter tria; in posteriori verò cernitur solummodo candi-

dum. Idem in moribus contingit: nam voluntas rectè viuendi, aut nunquam peccandi, aut malè agendi, est specialis, quæ amnis obiecta sint communia, quoniam respectus, & ordo ad huiusmodi communia est specialis, specialiter distinctus à cæteris actibus, quibus volumus aut peculiare bonum, aut speciale malum. Si quæras cuius virtutis, aut vitij sint huiusmodi actus: Velle bene viuere, aut velle malè, & perperam facere. **Respondeo**, Priorem actum ad synderesim pertinere, quæ est recta ratio vniuersè præscribens esse bene viuendum, & huiusmodi præscriptum sequitur bona voluntas studiosa, & cupida bonæ vitæ; & voluntas perperam faciendi est contra synderesim, & ideo mala, quia recte rationi contraria: quamuis nulli speciali virtuti moraliter aduerfetur.

Cap. II.

Quo pacto bonitas, aut prauitas actus humani ex fine deriuatur.

PRIMO quæritur, An bonitas, vel deformitas actus ex fine ducatur. **Respondeo**, Certum esse apud omnes Theologos, post primam bonitatem, vel deformitatem, quæ ab obiecto re deriuatur, actum exteriorem sumere secundam bonitatem suam, aut prauitatem à fine, quem sibi voluntas constituit. Veluti si Titius interimat Caium, vt omnia bona eius surripiat, actus eiusmodi primam prauitatem habet ex obiecto; & hac ratione est homicidium Caij, at verò ex fine furandi bona Caij, quem finem sibi Titius præstituit, idem actus furti speciem naturamque ducit, ac sumit: quod si actus exterior ratione suæ obiectæ materiæ, in qua versatur, sit medius, & indifferens, totam suam bonitatem, vel prauitatem sumit à fine.

Sed est controuersia in hac re, An finis relictus ad internum voluntatis actum, tribuat ei primam bonitatem, vel prauitatem, an verò secundam? **Quæstionem mouet**, quia finis si ad internum voluntatis actum referatur, est proprium eius obiectum, ergo bonitas, vel deformitas à fine sumpta in actibus voluntatis internis est prima tanquam ab obiecto proprio deriuata. **Dux sunt opiniones**, Prima distinguit in hunc modum. **Vel actus voluntatis internus est intentio, vel electio**: Si intentio, tunc bonitas, vel deformitas à fine ducta est prima, & tota, quia finis est proprium obiectum intentionis, ergo bonitas, vel prauitas ex fine orta, & profecta descendit ab obiecto, ac proinde est prima: at verò si actus interior voluntatis est electio, tunc bonitas, vel deformitas electionis sumpta ex fine, nec est prima, nec tota, sed secunda, quia obiectum electionis non est finis, sed id quod est vtile ad finem: ergo electio à suo proprio obiecto accipit primam bonitatem, & secundam à fine. **Sic exemplum**: cum Titius respiciens, vt finem sibi propositum, claritatem in Deum, eligit largitionem elemosynæ in pauperum vltus, tunc intentio ex obiecto est actus charitatis, in quo actu

S. Tho. 1. 2.
q. 18. art. 4.
Dux. 2. d.
38. q. 1.

S. Tho. 1. 2.
q. 13. art. 6.

Medi. 1. 2.
q. 18. art. 4.
6. 6.

Deus